

Amintiri din viitor

Artizanul Giuliano Bartolozzi privește către viitorul unei meserii pe care secolul vitezei o amenință cu uitarea.

DE DIANA-FLORINA COSMIN

Cufundat într-un nor din praf de piele răzuită, Giuliano Bartolozzi meștește de zor la un pantof Tramezza, produsul emblemă al mărcii italiene Salvatore Ferragamo. Până să-l privesc în acțiune pe artizanul italian, n-aș fi bănuț niciodată că, înainte de a fi prinsă de talpă, partea superioară a unui pantof are formă de inimă. O inimă care se coase de mână, centimetru cu centimetru, preț de mai bine de o oră. Asudând de concentrare și efort, italianul simțea nevoia să-și justifice, din când în când, tăcerea: „E o muncă de mare răbdare“. Și de forță, având în vedere că artizanul, dotat cu o pereche de mănuși speciale, trebuie să coasă un centimetru de piele de talpa pantofului, introducând, cu mișcări sigure, un ac gros, trecut de fiecare dată prin săpun. Odată terminată de cusut fâșia îngustă de piele din partea anterioară a pantofului, rămâne partea din jurul călcâiului, care se fixează cu mici cuișoare de cizmărie. Ștergându-și fruntea din când în când, Bartolozzi scoate câte un cui din cele cinci-șase pe care le ține în echilibru în colțul gurii și îl bate în talpă cu capătul cleștelui din mână sa. Răzuiește pielea în surplus cu un cuțit, unge cu lipici branțul pentru a-l fixa, apoi răzuiește din nou, de data aceasta cu o pilă mare. Mișcările sunt precise, făcute probabil a mia oară în exact aceeași ordine, dar Bartolozzi le execută și le explică celor strânși ciorchine în jurul măsuței sale de lucru ca și cum ar face, în același timp cu ei, o descoperire epocală. „Când lucrez, sunt atât de absorbit încât nici nu mi se face foame, nu mă ridic de aici cu orele“, recunoaște Bartolozzi, gesticulând cu ambele mâini, în stilul atât de caracteristic italian.

Artizanul lucrează de 27 de ani pentru brandul Salvatore Ferragamo și, înainte de a se angaja în industria luxului, mai bifase încă 25 de ani de artizanat de încălțăminte pe cont propriu. Nu-i nevoie să faci calculul în minte, pentru că italianul jovial,

cu păr alb și cu un accent prin care rostește „c”-ul ca un „h” pronunțat, mărturisește din start că a deprins meșteșugul pantofilor de copil, mai precis de la vârsta de 12 ani.

Tocmai de aceea, când vorbește despre noua generație de artizani, cuvintele sale nu sunt cele ale unui bunic care clatină din cap a deza-probare în fața tineretului. Par mai curând cele ale unui om care, după ce și-a urmat toată viața o pasiune, nu mai are niciun pic de înțelegere pentru blazarea celor care vin din urmă. „La sfârșitul fiecărei zile am satisfacția că am creat un produs concret, reușit, iar acestea sunt marile bucurii ale vieții mele”, explică el. Apoi completează, cu regret: „În ziua de azi, tinerii care vin să se angajeze sunt interesați doar de banii din buzunar, de la sfârșitul lunii”.

La fel ca românii, tinerii italieni din zilele noastre se înghesuie la burse și se străduiesc să adune cât mai multe diplome care să le ateste competențele. Fug însă, cât îi țin picioarele, de muncile mărunte, manuale, dar care cer talent, dăruire și mai ales pofta de a învăța la locul de muncă. În Italia este nevoie, în prezent, de 150.000 de patiseri și brutari buni, însă nimeni nu-și mai dorește această meserie. Deși mult mai strălucitoare, nici munca lui Bartolozzi, de artizan de marochinărie, nu este foarte râvnită. Unul dintre motive: când intri într-un atelier de „artigianato”, trebuie să înveți să faci de toate, chiar și puțin din operațiunile care nu cad în sarcina ta zilnică. Un lucru pe care Bartolozzi îl făcea cu drag în vremurile sale de învățăcel, dar pentru care noii artizani nu mai au răbdare: „Fiecare tânăr vrea să rămână cu feliuța lui, cu operațiunea lui, să nu i se ceară nici mai mult, nici mai puțin”.

Bartolozzi și-a depășit de multă vreme „feliuța” de activitate. Dar, mai ales, a știut mereu s-o ia de la zero, de la cel mai de jos nivel, chiar și când acest lucru ar fi echivalat, în viziunea unora, cu o decădere. Când a intrat la Salvatore Ferragamo, tocmai

Munca manuală, chiar și cea din industria luxului, nu mai are căutare în rândul noilor generații.

își închisese propria afacere, dar a acceptat fără să strâmbe din nas o slujbă de muncitor în fabrică. A devenit, apoi, șef de echipă și responsabil cu controlul producției interne. În ultimii zece ani, s-a ocupat de controlul calității în fabricile externe brandului unde, din nou, a luat-o de la zero. Acolo a înțeles o lecție profesională care se aplică în egală măsură tuturor, de la artizan la CEO de companie: nu ai legitimitatea de a critica pe nimeni până când nu înțelegi fiecare detaliu al muncii sale. La început, când se ducea la operatorii din fabrică și le spunea că un pantof pe care l-au făcut nu este bun, răspunsurile veneau, cel mai adesea, în zeflema. „Îmi spuneau «Da, bine, dacă eu nu sunt priceput, arată-mi ce știi tu să faci»”, își amintește italianul. „Și eu luam pantoful și le arătam ce trebuiau să facă, iar ei rămâneau cu gura căscată, pentru că nu se așteptau ca eu să știu.” Italianul râde, scoțându-și mânușile de lucru.

Proaspăt lipit, branțul trebuie lăsat să se usuce puțin, iar demonstrația ia o pauză. Show-ul său din România nu este decât unul dintre multele spectacole de artizanat pe care Bartolozzi le-a dat, pentru deliciul publicului. „Acum 13 ani am fost în Japonia și am stat o lună, făcând zilnic demonstrații de măestrie”, își amintește el. „Dar eram fericit că puteam face pantofi.”

Pe atunci nu exista încă Tramezza, concept inventat în 2004 și care a lansat expresia „construcție în stil Tramezza”. Practic, „tramezza” este un strat de piele gros dar totuși flexibil, inserat între talpă și branțul pantofului. De aici rezultă o construcție formată din trei straturi de piele, care nu depășesc 12 milimetri. Sunt singurii pantofi din lume care nu folosesc plută, ci piele înmuiată în apă, pentru ca talpa să se modeleze după forma piciorului. Metodă, precizie și exclusivitate. Și multă răbdare, ține să accentueze, cu un zâmbet, Giuliano Bartolozzi. **F**